

Pr. prof. dr. Viorel Sava
(coordonator)

CERCETĂRI DOCTORALE ÎN PANDEMIE – PROVOCĂRI, SOLUȚII, OPORTUNITĂȚI

editura
doxologia

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**CERCETĂRI DOCTORALE ÎN PANDEMIE –
PROVOCĂRI, SOLUȚII, OPORTUNITĂȚI**

**DOCTORAL RESEARCH IN PANDEMIC –
CHALLENGES, SOLUTIONS, OPPORTUNITIES**

O parte din lucrările prezentului volum au fost prezentate în cadrul Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, edițiile XII-XIII, organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din cadrul Universității „Alexandru Ion Cuza” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Catolică a Universității din Graz, Austria, cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a Universității Balamand, Liban, și cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Aristotel”, Tesalonic, Grecia, sub patronajul și binecuvântarea Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 10-11 mai 2021 (simpozion desfășurat ON-LINE).

Colectiv de redacție:

PS Dr. Nichifor BOTOȘĂNEANUL
Pr. Prof. Dr. Ioan-Cristinel TEȘU
Pr. Prof. Dr. Petre SEMEN
Prof. Dr. Pablo ARGÁRATE
Arhim. Prof. Dr. Jack KHALIL
Pr. Prof. Dr. Georgi PORPHYRIOS
Prof. Dr. Miltiadis VANTSOS
Pr. Prof. Dr. Marian VÎLCIU
Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC
Col. (r) Dr. Emil-Teofil BĂLTEANU
Pr. Dr. Alin-Gabriel PIȘTEA
Drd. Daniel DUCA

Tehnoredactare: Valentin Grosu

Coperta 1: Învierea lui Lazăr

Coperta 4: Facultatea de Teologie Ortodoxă „D. Stăniloae” din Iași (fotografie)

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține integral autorilor.

Editura Doxologia: ISBN 978-606-9746-22-6

Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie und
Patrologie, Universität Graz: ISBN 978-3-9504741-2-1

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**CERCETĂRI DOCTORALE ÎN PANDEMIE –
PROVOCĂRI, SOLUȚII, OPORTUNITĂȚI**

**DOCTORAL RESEARCH IN PANDEMIC –
CHALLENGES, SOLUTIONS, OPPORTUNITIES**

Tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura
DOXOLOGIA,
Iași

Institut für Ökumenische Theologie
Ostkirchliche und Patrologie,
Universität Graz

2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cercetări doctorale în pandemie - Provocări, soluții,
oportunități = Doctoral research in pandemic - Challenges,
solutions, opportunities / coord.: pr. prof. dr. Viorel Sava ;
tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. - Iași : Doxologia ; Graz :
Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie
und Patrologie, Karl-Franzens-Universität Graz, 2021

Conține bibliografie

ISBN 978-606-9746-22-6

ISBN 978-3-9504741-2-1

I. Sava, Viorel (coord.)

2

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
-----------------------------	----------

TEOLOGIE BIBLICĂ TEXTUL REVELAT ȘI CONTEXTUALIZAREA ÎNȚELESURILOR LUI

Jack KHALIL	
The Holy Royal Priesthood in 1 Peter 2: 9	11
Nicolae-Ioan BOBOIA	
Taina Învierii. O perspectivă paulină (1 Co 15, 1 și urm.; 1 Tes 4, 13-18; 5, 1-10)	22
Cristian PRUNĂ	
Pedepse și măsuri disciplinare în Vechiul Testament.....	37
Simion PURICE	
Lumina lui Hristos versus întunericul acestui veac – aspecte misionare ale mărturisirii credinței din perspectiva Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan Teologul.....	48
Andrei Tiberiu ZLĂVOG	
Saul spre Damasc sau drumul spre un alt destin (FA 9, 3-4a) – aspecte exegetice	61

TEOLOGIE SISTEMATICĂ CREDINȚA VIE ȘI LUCRĂTOARE

Pavlina ALEXIOU	
The impact of COVID-19 pandemic to end-of-life decisions. Bioethical considerations.....	75
Dr. Rita FARAJ	
Youakim Moubarac: L’islam Comme Religion Abrahamique Originelle.....	83
Adamantia ZEZIOU	
The Correlation Between Personal and Collective Responsibility in the Times of a Pandemic From the Orthodox Ethics Point of View	104
Ilche MICEVSKI-IGNAT	
Învierea lui Hristos și moartea omului în gândirea teologică a Sf. Iustin cel Nou de la Celie și a Părintelui Dumitru Stăniloae	113
Vasile-Lucian V. GOLDAN	
Migration in the 21st century, a factor of the extensive missionary work – the situation of the Romanian Orthodox Church	126
Mihai-Viorel HIRT	
Islam in Contemporary Europe: Between Tolerance and Islamophobia	136

Andrei IRINA	Importanța și necesitatea predicii în lucrarea de evanghelizare a Bisericii ...	150
Adrian IUGA	Practici necreștine cu privire la Taina Botezului	165
Ionel-Florentin MICU	Revigorarea monahismului prin metoda paisiană. Posibilitatea implementării acesteia în monahismul contemporan.....	179
Diogene MIHĂILĂ	Darul pomenirii morții în teologia Sfântului Sofronie Saharov.....	192
Mihail SIMINCIUC	Aspecte ale comunicării Bisericii Ortodoxe Române în timpurile crizei pandemice, în mediul on-line	204
Marcelo SINGH	The Continual Prayer in Diadochus of Photike: a Messalian Influence?	213
Vlad-Cristian TODORAN	Misiunea Bisericii Ortodoxe și formarea spirituală a noilor generații în contextul pluralismului cultural.....	224
Marian-Ionuț URSU	Digitalizarea minții umane. Provocări și remedii filocalice	236
Ionuț-Costinel VOICU	Glasul Evangheliei în limbaj binar, în vreme de pandemie	249
Ionuț-Paul ANEA	Conceptul teologic de iubire în contextul problematicei homosexualității	260
Elena ARAMĂ MARIANUC	Educatori creștini și rolul lor în formarea și dezvoltarea învățământului românesc	273
Valentin BOGDAN	Relația dintre conștiința morală creștină și conștiința politică în viziunea Sfântului Ierarh Antim Ivireanul.....	286
Ioan-Tănase CHIȘ	Generația Hashtag (#) și soluția omului lăuntric	300
Ștefănel-Stelian CIURCIUN	Inculturația evanghelică și misiunea creștină în diaspora.....	314
Ioan G. CLAPA	Rătăcirile în mistica orientală a tânărului Serghei Simeonovici Saharov	325
Alexandru CREȚU	Importanța atenției în viața duhovnicească. Repere filocalice.....	335
Mihaela-Simona VULCĂNESCU (OUATU)	Teoria dezvoltării judecăților morale – paradigmă a educației religioase contemporane	348
Bogdan-Vlăduț BRÎNZĂ	Fericirea în gândirea aristotelică și morala creștină.....	358

TEOLOGIE ISTORICĂ OAMENI CARE AU FOST ȘI FĂPTUIRILE LOR

Benedict SAUCIUC

Activitatea Mănăstirii Neamț cu privire la într-ajutorarea persoanelor venite din diaspora la Mănăstirea Neamț și la Centrul Social Cultural „Sf. Paisie” de la Neamț, găzduite în vederea prevenirii pandemiei de gripă Coronavirus SARS-CoV-2, COVID-19 371

Panteleimon CHAMPIDIS

Alexander Lykurgos against the movement of Pan-Slavism and the condemnation of the Bulgarian Exarchate in 1872..... 383

Iustinian-Ioan MÎNDRILĂ

Clerici și ambasadori. Rolul ierarhiei sîro-orientale în relațiile diplomatice persano-bizantine din secolul al V-lea..... 389

Andrei GAJU

Prima revoluție rusă și politizarea vieții bisericești în Biserica Ortodoxă Rusă..... 402

Ema-Elena BOGDAN

Activități social-caritabile în lumina iubirii Mitropolitului Pimen Georgescu (1909-1934) 416

Alexandru SOCACIU

Țara Făgărașului și Moldova în secolele XVI, XVII și XVIII: schimburi de populații, influențe religioase și strategii politico-militare 427

Alexandru-Gheorghe MATEI

Desființarea schitului Zagavia, județul Iași 441

TEOLOGIE PRACTICĂ SLUJIRE LITURGICĂ ȘI ÎNDRUMARE PASTORALĂ

Viorel SAVA

Grija față de cei adormiți în Ortodoxie reflectată în gândirea teologică și în practica liturgico-pastorală a Părintelui Profesor Nicolae D. Necula (18 martie 1944 – 3 septembrie 2017)..... 451

Nichifor BOTOȘĂNEANUL

Le rite d'introduction dans l'église de l'enfant quarante jours après la naissance. Indications typikonales. Controverses..... 463

Romanos Al HANNAT

The Arabic Language in Church Music. Nicephorus Kandoniaris, Archdeacon of the Holy Antiochian See 470

Pablo ARGÁRATE

Reprezentarea evenimentelor biblice mântuitoare în spațiu și timp în Itinerarium Egeriae 486

Basilus J. BERT GROEN

Orthodox Liturgy in the West: Various Observations on Sacred Architecture, Ecumenism and the Veneration of Saints 500

Bassam NASSIF	
“Come and See”: Orthodox Theology’s Appeal to Postmodernism.....	505
Parthenios LATTY	
The Orthodox Diaspora. According to the sacri canones	515
David H. PEREYRA	
Our doors are open. Hospitality towards immigrants with special needs in places of worship.....	528
Mihail K. QARAMAH	
Rugăciunile pentru binecuvântarea colivei în vechile evhologhii bizantine	542
Gherasim SOCA	
The stages of the Pentecostarion's formation. Certainties and hypotheses	559
Florin-Ioan AVRAM	
Rânduiești și norme canonice privitoare la administrarea dumnezeieștii euharistii. Provocări contemporane	574
Cristian-Florin CRISTEA	
Temeiuri canonice privind responsabilitatea preotului față de oamenii aflați în suferință	586
Marius-Cristian DIMA	
Christian-Orthodox Religious and Theological Education in the Romanian Democracy	599
Eleni KONSTANTINIDOU	
From Blockade to Glade: The Essence of Orthodox Religious Education for People with and without Special Needs	613

Cuvânt înainte

Întrucât din cauza restricțiilor impuse de pandemie, ediția a XII-a a Simpozionului tradițional „Studia Theologica Doctoralia”, programată pentru luna mai 2020, a fost suspendată, în anul 2021 am așezat la un loc două ediții, a XII-a și a XIII-a, recuperând astfel ceea ce nu a fost posibil să împlinim în anul precedent. Am reușit, totuși, cu sprijinul și contribuția științifică a unor colegi îndrumători de doctorat din țară și din străinătate și cu participarea unor doctoranzi să menținem ritmul apariției volumelor seriei „Studia Theologica Doctoralia”, publicând în a doua parte a anului 2020 al XII-lea volum, sub titlul: *Aspecte ale cercetării științifice doctorale, astăzi*, Editura Doxologia și Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie und Patrologie, Universität Graz, Iași, 2020, 295 pagini.

Edițiile XII-XIII ale Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, cu tema generală: *Cercetări doctorale în pandemie – provocări, soluții, oportunități*, au fost dedicate *Anului omagial al pastorației românilor din afara României și Anului comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor în Patriarhia Română* și s-au organizat la Iași în zilele de 10-11 mai 2021, cu desfășurare on-line. Simpozionul a fost organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, sub patronajul Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” și al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, cu binecuvântarea Înaltpresfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, având ca parteneri co-organizatori Facultatea de Teologie Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz (Austria), Institutul Teologic „Sf. Ioan Damaschin” al Universității Balamand din Tripoli (Liban), Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Aristotel” din Salonic (Grecia) și Asociația Miron Barnovschi din Iași. Lucrările Simpozionului au fost găzduite în Sala „Justin Moisesescu” a Centrului Eparhial al Arhiepiscopiei Iașilor și au fost transmise on-line pe portalul Doxologia al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

Deși formatul on-line al desfășurării simpozioanelor reprezintă o noutate pentru noi, trebuie să subliniem faptul că tocmai această noutate a înlesnit participarea unui număr mare de tineri care-și pregătesc doctoratul, din unsprezece țări (Argentina, Austria, Canada, Germania, Grecia, Italia,

Liban, Macedonia, România, Serbia, Siria), de pe trei continente (America, Asia și Europa), fiind cel mai internaționalizat simpozion din seria „Studia Theologica Doctoralia” de până acum.

Pentru buna reușită, fie și în condițiile speciale în care s-a desfășurat Simpozionul, mulțumim lui Dumnezeu, Căruia îi aducem ca ofrandă această osteneală academică și științifică, mulțumind, totodată, tuturor celor prin care Dumnezeu a lucrat spre bună împlinire: Înaltpresfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, reprezentanților Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și colegilor de la Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Sectorului Învățământ al Centrului Eparhial, ostenitorilor portalului Doxologia, tinerilor doctoranzi din Comitetul de organizare și tuturor celor care prin participarea lor și prin comunicările științifice din cadrul Simpozionului au dat frumusețe și consistență evenimentului nostru. Un cuvânt aparte de mulțumire se cuvine să aducem colegilor profesori, reprezentanți ai Universităților co-organizatoare, Prof. Univ. Dr. Pablo Argarate (Graz), Arhim. Prof. Univ. Dr. Jack Khalil (Balamand), Prof. Univ. Dr. Miltiadis Vantsos (Salonic) și D-lui col. (r.) Emil-Teofil Bălțeanu, Director General S.C. Bohemia SRL, pentru sprijinul financiar constant și consistent în vederea publicării volumelor noastre.

Volumul XIII al seriei „Studia Theologica Doctoralia” adună la un loc mare parte din comunicările din cadrul Simpozionului, edițiile XII-XIII. Cu speranța că am împlinit un lucru bun, plăcut lui Dumnezeu și folositor oamenilor, recomandăm tuturor celor interesați spre lectură ziditoare conținutul acestui volum.

Pr. Prof. Univ. Dr. Viorel Sava
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași